

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Václav Lidl, Uzbekistan's Foreign Policy (2001–2012): The Pendulum Diplomacy between the US and Russia. Praha: IMS FSV UK, 2014, 104 stran strojopisu vč. shrnutí a bibliografie.

Předložená práce je příspěvkem k výzkumu zahraniční politiky Uzbekistánu v období po rozpadu Sovětského svazu. Studie má ambici osvětlit pozadí utváření uzbecké politiky ve vztahu k dvěma nejvýznamnějším mocnostem ve středoasijském regionu – Ruské federaci a Spojeným státem americkým. Hledá odpověď na otázku, zejména jaké zdroje a jaké příčiny stály za hlavními obraty ve vnější orientaci Uzbekistánu v letech 2001, 2005 a 2012.

V případě zvoleného předmětu se jedná bezpochyby o téma aktuální a závažné, jehož zpracování ztěžuje jak malý odstup od sledovaných událostí, tak – z toho plynoucí – nízký stupeň akademické reflexe, a to nejenom v českém prostředí. Pro úspěšné naplnění vytčeného záměru tak autor musel sesbírat a vyhodnotit poměrně širokou základnu dat rozsetou po velkém množství primárních i sekundárních zdrojů, s čímž si poradil – i díky náležité jazykové výbavě – velice dobře; práce prokazuje obeznámenost se stěžejní akademickou literaturou k tématu.

Uzbekistán, jak autor nastiňuje v úvodních částech práce, zaujímá místo geopolitického pivotu; je tedy státem, který má klíčový význam pro obě velmoci z hlediska kontroly centrální části Eurasie. Netřeba připomínat, že v tomto strategicky významném regionu se v současné době odehrávají nesmírně důležité procesy, které mohou na dlouhou dobu dopředu ovlivnit mocenskou mapu celého kontinentu – na jedné straně odchod spojeneckých vojsk ze sousedního Afghánistánu, na druhé straně pak rostoucí agresivita Putinova režimu, pro nějž je nastoupená obnova kontinentálního impéria po vpádu na Ukrajinu, zdá se, již otázkou vlastního přežití. Již v dohledné době se tak Uzbekistán může stát terčem vážného mocenského střetu, s dopady jdoucími daleko za hranice samotného státu.

Co se týče zpracování, vykazuje práce precizní výzkumný rámec, jež pokládám za odůvodněný, funkční a dobře nastavený, včetně základního vymezení problému, vytyčení úkolů a cílů a formulace výzkumných otázek. Z metodologického hlediska jej tvoří standardní případová studie. Ta, po nezbytném uvedení do problematiky a kontextu, sestává zejména z dvou částí, analyzujících dva hlavní směry uzbecké zahraniční politiky sledovaného období. Co do samotné organizace textu je práce určitě logicky a přehledně vystavěna. Vedle toho je také věcně a srozumitelně napsána.

V teoretické rovině vychází z neorealistického paradigmatu mezinárodních vztahů

(Waltz), obohaceného o dnes již klasické geopolitické koncepty Mackindera, Spykmana a Brzezinského.

Působení Uzbekistánu v citlivém mezinárodním prostředí tak vysvětluje především jako balancování mezi jmenovanými dvěma hlavními geostrategickými aktéry, nazývané autorem kyvadlovou diplomacií. Výkyvy v zahraniční politice Uzbekistánu v podobě opakovaného příklonu tu k jedné tu k druhé velmoci, jak ukazuje na příkladě hlavních zahraničněpolitických obrátů v letech 2001, 2005 a 2012, v souladu s tím chápe jako výraz snahy o udržení rovnováhy moci a zajištění stability systému.

Co do přístupu možná není práce obzvláště inovativní a v závěru asi nepřichází ani s žádnými převratnými zjištěními. Představuje nicméně velice dobrou ukázkou redukce složitého systému na jeho základní složky a také praktické a čistě provedené aplikace zvolených teoretických konceptů, jejichž pomocí skutečně objasňuje a umožňuje pochopit hlavní rysy zahraničněpolitického chování nezávislého Uzbekistánu, jeho zdroje, determinanty, jakož i širší souvislosti tohoto chování v historickém průřezu.

Vzhledem k tomu, že Střední Asie představuje – pod fasádou setrvačnosti – proměnlivý, dynamicky se vyvíjející mocenský komplex, do nějž vstupuje řada vnějších aktérů a vlivů, osobně – nehledě na vymezení tématu – v práci postrádám větší zmínky o roli dalších velmocí v regionu, zejména Číny, a jejich místě v zahraniční politice Uzbekistánu. Předpokládám, že se k tomu diplomant může chtít vyjádřit v průběhu obhajoby.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením *výborně* (1).

V Praze, 31. května 2014,

Jan Šír